

«یاسا»

لیکدانه وہ مے

یاسامے به کریدان

37

ژماره

1979

ساله



پاریزر

که مال به عدی

پیشکش نمبر ۱

● پایہ بلند دکتور عبدالرحمن رحیم عبداللہ وٹہ و ماہر مہستا

مہریرانہ ی شہ و مخوفی یان کرد بو دانانی بہ ردی
بناغہ ی کو لیجی یاسا لہ ہہ ولیر .

● تہ و داد و ہ ی لہ عہ دالہ تدا وہ کو حہ جاجی

کوری یوسفی سہ قہ فی حوکم دہ دات .

پیشہ کی :

پیشہ ٹھہری پیمہ سہر باسی ریکھوتنی بہ کرہندان و ماف
 بہ کری حمر بو داوای چولکرفنی بہ کرنی دراودہ کھی بہ پیوستی
 دمرانم بہ کورتی باسی ہمہ ہندی بہ ٹابوری بہ کاتی کومہ لانی
 کورہستان لہ میڑووی نویی کورہدا بکم۔

کومہ لانی کورہمان وہ کو گشت کومہ لانیکی سہر برووی
 ہم جیہانہ بہ چند قوناہیکی جیہاکی کومہ لانی و ٹابوری و
 رامیاری تی ہمریو ہمہ ہندی بہ ٹابوری بہ کاتی نیوانیان ہم
 پنیہ لہ گوراندہ ہرہ۔

لہ سہرہتا کومہ لگای کورہماری کومہ لگاہ کی کشتو کالی
 ہرہ ہمہ ہندی نیوان چہنہ کاتی کومہ لہ ہمہ ہندی نیوان ہوتیار بہ
 دمرہ گمہ تی نہ ہمریو بہ لام دووا بہ دوی نہ ہشتی
 دمریہ گاہ تی و بابخ دانی دولت بہ پیشہ سازی و نہ خشدانانی
 ہمرہ پیدانی ٹابوری لہ ولادت او زیادہ بونی ژمارہی دانشتوانی
 شارہ کان بہ ہوی زیادہ بونی سروشتی ہمہ یان ہمہ ہوی کوچ
 کرنی جوتیاران لہ لادی کانہوہ بوی لہ ہرچند ہرہ کہ ہمرہ
 دیارہ کہ یان پیشہ موتنی کمرہ کانی ٹابوری نہشتانی و
 گورانہ کانی کومہ لانی بہ سہرہ برای خراب بونی باری جوتیاران
 لہ لادی دا وہ ہمرہ ہا ہول و تفعہ لادان بو و دمرست ہینانی ٹھو

کارو قازانجی که له شاردا ههیه وه ئارهزووی خه‌لک له
 نیشه‌جی بوون له‌ناو خانوو به‌ره‌ی نوی و ئاره‌زووی سه‌ربه‌خوپی
 هه‌موو خه‌یزانه‌ک له خانوکی سه‌ربه‌خو‌دا، ئه‌مانه‌ بوونه‌ هه‌وی
 که‌می خانوو - به‌زه‌وای لی‌هات زۆر به‌زه‌حه‌مه‌ت خانووی کرێ
 به‌کرێ به‌کی گونجاو ده‌ستگیر بیه‌ت له‌به‌ر په‌نا به‌ردنی خاوه‌نه‌کانیان
 بو به‌رز کردنه‌وه‌ی کرێ‌کانیان و به‌هه‌ل زانییان بو ئه‌م باره‌و بو
 وه‌ده‌ست هه‌نانی داهه‌ڵه‌تیک زۆر، بو به‌کرێی خانوو به‌ره‌
 به‌جو‌ریکی و به‌رز بووه‌ که‌ پێویستی به‌ ده‌ست تێوه‌ردانی ده‌وله‌ت
 هه‌یه‌ت هه‌ر بو به‌ش چه‌ند یاسایه‌کی تایه‌به‌تی بو به‌که‌خته‌تی
 به‌که‌وتنی به‌کرێ‌دان هه‌رچوون که‌ دووا یاسا یاسای به‌کرێ‌دانی
 ژماره‌ ۸۷ی سالی ۱۹۷۹ یه‌ که‌ ئه‌مه‌ به‌سته‌مانه‌ لی‌ی به‌تۆزینه‌وه‌.

« يەشى يەكەم »

(ھۆيەكانى چۆلكىردن)

هۆیه کاتی چۆلکردن به شیوهیهکی گشتی:

هۆیه کاتی چۆلکردن له یاسای زسر ۸۱ی سالی ۱۹۷۹ له مادهی (۱۷) دا به شیوهیهکی دیاری کراو و گمارویداو هاتوووه. ئهمهش ئهوه دهگهیه نیت که هۆیه کاتی چۆلکردن له سیستمی گشتی یهو مافی به کسری دهر له داوای چۆلکردنی مۆلکه به کسری دراوه که ی بهو هۆپانه به ستراوته مومو ناییت له گهڵ کرنی گرتنه ناسر چۆلکردن له کاتی سهرههڵدانی هۆیه کی تر یی لهو

هۆپانه ی له مادهی (۱۷) دا هاتوون بێك بکەوت، وهه گهر بیکش کهوت، ئهوا ئهو مهرجه بهتال نهیت و بیکهوتنه که وێك خۆی دههینتعموه. چونکه مه بهستی یاسادانه (المشرع) له دهرهیناتی ئهم یاسایه به گشتی و دیارکردن و گمارویدانی ئهو هۆپانه له مادهی (۱۷) دا بهتایهینی پاراستی کرنی گرتنه به له زوڵم و زۆرداری به کسری دهر له کاتی کهدا به کسری دهر ر دهسه لاتیکی به رفراوان و زۆری بهینی یاسای شارستانی: القانون المدني یو ر یسای یاسایی بیکهوتن یاسای بیکهوتوووه کانه هه بوو: ئهم به دهرچوونی ئهم یاسایه، ئهم ر یسایه یاسایی به له بوازی بیکهوتنی به کریانانی ئهم نه گریز موانعی تیایدا هاتوون^(۱) له کهڵك کهوت

(لقى يه كم)

نوموځي سړيچي كړنې كړي كړنه له نمرې سرشاني
سړچاوه كېښي..

برگه كاني (ا، ب، ج، د، هـ) له مادعي (۱۷) له پاسا،
چاره سړي هم هوښانه كړدوه كه سړچاوه كې دريځي كړنې
كړي كړنه په لمرې سرشاني وه هم هوښانه كړش گشتيان له
ريگي جوازوه هاتوون واته هرچېڼده كړي ډېر له كاني
پورې هوښك له هوښانه نه برگه كاني سړدوه له پاسا پاس
كراون ماني داواي چولكېښي نه كړدوه كې دروځي به لام
زورې ي لي تاكړنې ر سړيسته نومې داواي چولكړدن بو دادكه
بهرزېكاته پان نه كاتهوه. ويته كمر داواي بهر زكړدوه نومو
خوي بهرځيځي كه پاسا پي به خشيوه.

تهوهی شایه‌نی باسه به‌کری‌دهر بۆی عه‌یه له‌کاتی بوونی هۆیه‌ک یان زیاتر له هۆیه‌ک لهو هۆیه‌یه‌ی ناوبرار داوای جزۆلکردن بۆ دادگه‌ به‌ریزیکانه‌وه جانه‌گه‌ر داواکه‌ی له‌سه‌ر هۆیه‌ک یان زیاتر له هۆیه‌ک بنیات ناو بۆ دادگه‌ پوون بۆوه که به‌کیک له هۆیه‌کان ئی به‌ته‌وا ده‌ییت پرواتیه هۆیه‌که‌ی‌تر که داواکار (المدعی) پشتی پینه‌ستوه بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی داواکه‌ی وه له‌کاتی بوونی دا بپارێه‌که‌ی له‌سه‌ر بنیات بنیت .
ئهو هۆیه‌یه‌ش ته‌مانه‌ی خواره‌وه‌ن :-

۱- نه‌دانی‌کری

۲- به‌کری‌دانیه‌وه وازلی‌هێنان و نه‌سه‌جیکردنی

بی له‌وانه‌ی ۴ ماده‌ده‌ی (۱۳) له یاسادا هاتوون

۳- گه‌بانه‌ی زبانیکی گه‌وره یان گۆڕینی جه‌وه‌ری ی مولکه به‌کری گه‌راوه‌که .

۴- به‌کارهێنانی مولکه به‌کری‌گه‌راوه‌که به‌پنج‌هوانه‌ی مه‌به‌سه دیاریکراوه‌که‌ی ناو پێکه‌وته‌که .

هه‌نگامه‌ی

له خواړه موه بڼه که په که هم هوښانه ی سهره وه به درېزی شرح ده که مو
 به گوزره ی توانا به غمونه پروښان ده که موه و نو هم مه به ست دست نیشانی
 هه نښک له مېده نه باسای په کانی پرپاره کانی دادگه کانی تی هه لېوونه وه
 (استف) ده که م .

په که م : کری نه دان

پش ته وه ی باسی نه دانی کری بکه م ، پر سبارتک خوی ده چه سینی
 ته ویش له مېده ، کری چیه ؟
 بو وه لای هم پر سباره ده توانین بلین کری نه و به رامېره به که ده ی
 کری تگرنه له پری سود و هر گزنی اد . بکه م کری گوزره که بلاته به کربنده ر .
 بام پوز به کری به یه کیک له روخته سهره کیه کانی ریکه وتی به کیدان
 داده نری ، نه ی کری محاله بوونی ریکه وتی به کری دان ره چاوبکه مین
 چونکه تهرک نه ی کری تگرنه یه . عمل الترام المستاجر
 له بهرنه وه کری نه دان له کاسی دیارینکرای خویدا مانی داوای چوا کردن
 به به کربنده ده به خشی

له مادده ی (۱۷) له تهرک نه ی بومان ددرده که وی ته تگر کری تگرنه
 داوای هه شت روز له بهرنه ی اگادار کردن و پیدا کری نه گوزره (عقار)

به کړی گټراوه که ی به به کړی دهر نه دا نهوا به کړی دهر (الموج) مافي داوای
 پی چو لکړنی هه به . وه هه روه ها دانانی کړی ی که م له دائره ی کاتب
 عدل سه ریچی یاسای پیک ده هیتیت و هه مان ماف ده داته به کړی دهر .
 دووهم : به کړیدانه وه وازلیه یتان و نیسته چی کړنی ی له وانه ی له ماده ی

(۱۳) له یاسادا هاتون :- به کړیدانه وه چی به ؟
 به کړیدانه وه ریکه ونیکه به کیک ده ی به ستی که نه یا مای که سینه ی
 (الحق الشخصی) له مولکه به کړی گټراوه که دا هه به و به پی به وه ریگی
 پی ده دریت که که لک له مولکه به کړی گټراوه که بو ماوه به کی
 دیاری کراو وه ریگرت .

به کړی دانه وه نه وه ده گه به نیت که کړی گټره که له ژیره وه و نه پرسی
 به کړیدر مولکه به کړی گټراوه که هه مووی یان به شیکی به کړی بداته وه .
 وازلیه یتان له به کړی دان ، کرده وه به که له لابه ن کړی گټره وه ، به پی به وه
 واز له که لکی مولکه به کړی گټراوه که بو خه لکی تر دینی . له وازلی هیتانی
 به کړی دان دا ناساره کافی حه واله یان فروشتن له یتوان هه ردوو لابه نیدا
 دینه دی ، که کړی گټره ی به سه نو وازبولی هیتراو له به کړیدانه کن وه
 په یوه ندی یتوانیان په یوه ندی فروشیار به کپاره وه به له کافی بوونی نرخ
 به زامبر (له پری) وازلی هیتاته که دا .

نه وه ی شایه نی باسه یاسا کافی پیشو ریگیان به کړی گټره دابو بو

وازلې هېنان يان به کړندانه وې مولکڅ به کړنگېراوه که به مېرځې
 وده ست هېنای په زامه ندي به کړندېر . به لأم ياسای به کړی دانی ژماره
 (۸۷) ی سالی ۱۹۷۹ له مادده ی (۱۷) له پرگه (۱) دا وازلې هېنانو
 به کړندانه وې به به کجاری قه ده غه کړدوه . جا بویه هه رکاتیک کړنگړنه
 هه لسی به وازلې هېنان يان به کړندانه وې به شیک يان هه موو
 به کړی گېراوه که نه را بو به کړی دهر هه به به پنی برگی (ب) له مادده ی
 (۱۷) له ياسای ناوېراو داوای چولکړدنی نه گوزېه . که بکات .

هه وې شایه پنی باسه ژن هېنای مناله کانی کړنگړنه يان شوو کړدنی
 کچه کانی دواي رېکه وتی به کړی دانه که و مانه وې بان له ناو خانووه
 به کړنگېراوه که دا مانای نه وه ناگه به نی که کړی گړنه به شیکې خانووه که ی
 بومان وازلې هېناییت يان به کړی دایته وه پیان . لیره دا نه مانه به حوکمی
 به ک خیزان له قه له م ده درین مادام هم منالانی له سه ره تاي رېکه وننه که
 له گه لېدا دانیستېو ن نه ک دواي رېکه وننه که وه سه لاندنی به رواری
 دانیشتنی مناله کان ده که وېته له ستوی کړی گړنه . وه هه روو ها نه و لافره ته ی
 که به ییوه زنی ماوه ته وه وېرا زوگورنی به که ی هېناوه ته وه لای خو ی و
 به به که وه له خانووه به کړنگېراوه که داده نیشن مانای به کړی دانه وه
 ناگه به نیت چونکه دانیشتنی لافره ټپکی وا به ته نیای له خانویک دا شیکې
 جوان فی به .

سینه‌م : گه باندنی زبانتکی گه‌وره بان گورینکی جه‌وه‌ری ی مولکه
به‌کری‌گیراوه‌که :-

به‌ینی برگه‌کانی (ج، ۵) له مادده‌ی (۱۷) دا به‌کری‌ده‌ر بۆی هه‌به
داوای چۆل‌کردنی نه‌گۆزیه‌وه به‌کری‌ندراوه‌که‌ی له کری‌نگرنه‌ی ناره‌حت
بکات بۆ پاراستنی مولکه‌که‌ی نه‌گه‌ر هاتوو کری‌نگرنه‌که زبانتکی گه‌وه‌ی به
له‌قه‌سنی به به‌کری‌گیراوه‌که گه‌باندنه چونکه به‌کری‌گیراوه‌که (الماجر)
له‌مانه‌نه به‌ده‌ستی کری‌نگرنه‌وه .

چواره‌م : به‌کاره‌بنانی مولکه به‌کری‌گیراوه‌که به پێچه‌وانه‌ی مه‌به‌سه‌دیاری
کراوه‌که‌ی ناو رینگه‌وتنه‌که :-

هیچ گومانی تبابی به‌که مه‌به‌سنی کری‌نگرنه له رینگه‌وتنی به‌کری‌دان
وه‌ده‌ست هه‌بنانی که‌لکی به‌کری‌گیراوه‌که‌یه . به‌لام مانی وه‌ده‌ست هه‌بنانی
که‌لکی نه‌گۆزیه‌وه به‌کری‌گیراوه‌که ئی سنوور ئی به‌به‌ینی ئارمه‌زووی
کری‌نگرنه به‌لکو به‌ستراوه‌ته‌وه به به‌کاره‌بنانی به‌کری‌گیراوه‌که به‌به‌ینی
رینگه‌وتنه‌که بان به‌ینی داب‌ونه‌رنی کۆمه‌ل (هورف) .

جا نه‌گه‌ر هاتوو کری‌نگرنه‌که نه‌گۆزیه به‌کری‌ندراوه‌که‌ی به پێچه‌وانه‌ی مه‌به‌سه
دیاری کراوه‌که‌ی ناو رینگه‌وتنه‌که به‌کاره‌بنانی هه‌وا بۆ به‌کری‌ده‌ر هه‌به له‌به‌ر
هه‌و هه‌و داوای چۆل‌کردنی به‌کری‌ندراوه‌که‌ی بکات به‌رگه‌ی (هه) له
مادده‌ی (۱۷) له یاسای ناو‌یراوه .

نمودی ظاهر بود که هم ده قوی با هم روشنه گریه و نادان بوداوی
چون کردن به دنیا لبه به کاره نانی بدینجه و بی عه به سنی ریکه و تنه که
نه که له نه بجای هم خراب به کاره نانه دا بدگری دهر نو به د نه کرت یان
زبان به به گری گراوه که نه گات .

نویسه ناویه ذکر دنی به کری نده و زبان گه یانندن به به کری نگیر اوه که (المأجور)
له نه نجاسی خراب به کار عینانی به کری نگیر اوه که به پیله وانه ی مه به سنی ناور
رینکه و ته که مافی داوای چو لکردن بو به کری دمیله دلینته کاهوه له بهر لوه
نورکی مه لاندنی ده که ونه سر .

لقى دووه

تهوهوانه‌ی سرچاوه‌که‌بان مانی به‌کری‌ده‌ره بو داوای چۆلکردنی
نه‌گۆزه به‌کری‌دراوه‌که‌ی :-

پرگه‌کانی (ز ، ح ، ط ، ی) له ماده‌ی ۱۷/ چاره‌سه‌ری ته‌م
حاله‌تانه‌یان کردوه . به‌ئێ‌ی ته‌م پرگانه‌ی سه‌روه ، یاسا مانی داوای
چۆلکردنی داوه‌نه به‌کری‌ده‌ری ته‌وه‌ی کری‌گرتنه که‌م ته‌رخه‌مبشی کردیت
له‌هرکی سه‌رشانی واته‌ لیره‌دا به‌ینچه‌وانه‌ی حالته‌که‌کانی تر سه‌ره‌لدانی
چهند حالته‌ک ته‌م مانه به‌به‌گرتنه‌ر به‌واده‌ینه‌ی نه‌ک دریغی کردنی
کرتگرتنه له‌هرکه‌که‌ی .

ته‌وه‌ی شایه‌نی باسه ته‌م هوانه‌ی پی چۆلکردن گشتی‌یان له‌پێ‌ی
جه‌وازمه‌ هاتوو بو به‌سه‌ر به‌کری‌ده‌ری دا نه‌مه‌پنناوه به‌لکو پۆی هه‌به
له‌کاتی هه‌بوونی به‌کێک له‌ هوانه‌ داوای چۆلکردنی به‌کری‌ گه‌راوه‌که
هکات یان نه‌هکات . به‌لام هکات که‌داوای ته‌مه‌ده‌کات ته‌وه‌ده‌گه‌یه‌نی

ئەمە مەنەى باسا پىر : بىخىبۇرە بەكارى دېنى ۋە ئەگەرى دىنەنگىش پىر ئەمە
 زەرى لى ئاكرىت . ھىچ جىلۋازى بەكىش ، نى بە ئەمە پىنى مولكى شائع و
 ھى تر بۆتەم مەبەستە ، ۋاتە ھان شاك لە مولكى شائع ۋا بە شەكەى
 ھەرچەند یت بۆى ھەبە داۋاى چۆلکردى مولكەكەى بىكات .
 ۋا لە خوارەۋە بە كورنى لە ھەرىە كېك لە ھەزەنە دەدوتىن :-

بەكەم : كوردەى بان مولكدار تېچى كرى گرتە لە گرتە ھەمەكە پۇ نېشتە جىرون
 لەسنورى ئەۋشارەى بەشۋە بەكى ئاساى تاپاىدا ھادەپىشى :

ئەم ھۆبەى سەرەۋەش بەكېكە لە ھەزەنەى كە رېنگا بە پى چۆلکردن
 دەدات ھەروەكە لە باسەى كۆنى بە كرى دان ھاتىرو و كارەى كوردى بە پى ئى
 پىرگە كانى (ز ، ح) لە ماددەى (۱۷) لە باسەى نويدا بەرە ھەم بۆۋە .
 ھەۋەى شاھەنى باسە ياسادانەر شىكى باشى كۆر بە ھەۋەى رېنگاى دابە
 پى چۆلکردن بە ھۆى دەستەپى كوردى كرى گرتە بە خانوۋە كوردن بان
 مولكدار تېچى خانوتەك لەسنورى ئەۋشارەى تاپاىدا نېشتە جى تە و بەم پى
 رېنگاى لە كرى گرتە گرت و بەرەم لى دەرەختانى خانوۋە دىرەست كراۋەكەنى

به هوی به کردانه وی بو خه لکی تر لی قه ده شه کرد وه به م پیه ریگی
 نه فریل کردن که لکی مادی خوی له مهر جیانی به کری دهر لی نگرث .
 که وابوو مانی به کرده ره ، نه گرهاتوو زنی کریگرته خانوونکی
 سه ره خوی له مسروری له وشاره ی به شیوه به کی یاسانی بیابدا داده نیشتی
 هه بوو داوای چولکردنی نه گوزه به کردراوه که ی بکات بو هینانه دی
 هاوسه نگی له نیوان مانی به کرده رو کریگرته بو چه سپاندنی
 نه حکامه کانی یاسای به کردان بو گه بشتن به حوکمبکی راست .
 نه وی شایه نی یاسه نامنجی یاسا پاراستنی کریگرته به کاتیک هیچ
 له گوزه وه به کی بو نیشته جیوونو حهوانه وه نیابدا نه ییت به لام
 به پیچه وانه ی نه وه نه گره شینکی وای هه بوو بو نه م مه به سه ده ست بدات
 نه و نه و پاراسته یاسانی به ی نامینی . به لام مانی به کرده ریش له م
 حاله نه دا بو داوای چولکردنی نه گوزه به کردراوه که ی چه سپاوی به
 له هه موو حاله تیک دا به لکوره گوری به گورانی زروفر باری هه موو
 کریگرته به ک . جا نه و کریگرته به تویر ناکری به چولکردن به هوی نه وی
 که خانوونکی هه به مادام زنی دیرومی نابوو له گه ها هه ونیکه دا دانیشت
 به هوی بچوکی خاوه که و جهه بوونه وی ، مثاله تانی هه ردوو زنا .

دروهم : روخالی نه گزیزه وه بز بنیاتانه وهی به شیوه به سحر فراوان یان

له شیوهی عاره ی نیشه جیوون :

به پی ی پرگی (ط) له ماده ی (۱۷) دا به کړندهر بوی هیه داوای
چولکردنی به کړندراوه که ی بکات به مه به سنی روخاندنو بنیاتانه وهی
به شیوه به کی فراوان که ژماره به کی زیاتری له جاران زوور تیایت وه یان
به شیوه ی عاره ی نیشه جیوون ، ژماره ی خومه کانی له سی که متر نه ییت .
به م جوړه یاسادانه ر هانی خاوه ن مولکه کانی داوه که سامان و مولکیان
مخه نه کار بو بنیاتانی خانووبه ره و عماراتی نیشه جیوون وه هه روه ها
به شدار بوونی یان له که م کردنه وهی نه نگو چه له مه ی خانووبه ره و
یارمه تیدانی یان بو چاره سه رکړدنې . بویه بو به کړندهر هیه داوای
چولکردنی خانووه به کړندراوه که ی که له خشتی قور دروست کراوه بکات
به مه به سنی روخاندنو بنیاتانه وهی به شیوه به کی فراوانتر .

ته وهی شایه نی بامه له کانی گواشته وهی مولک له به کی که وه بو
به کی کی تر یاسادانه ر مه رجیکردووه به ناگادار کردنه وهی کرنگرته له لابه ن
مولکداری نوی وه به مولکدار پتی نه گزیزه به کړی دراوه که به هوی

نوسه‌ری داده‌وه (کاتب العلل) بۆنه‌وه‌ی جینگای مولکداری یه‌که‌م له رینگه‌وتی به‌کردانه‌که بگرته‌وه وه به‌پنجه‌وانه‌یه‌وه بۆی فی‌یه داوای چۆلکردن بکات به‌مه‌به‌ستی روخاندن و بساتنه‌وه چونکه له‌و حاله‌ته‌دا جینگای مولکداری یه‌که‌م له‌مافو ئه‌ركدا ناگرته‌وه . ئه‌گهر له‌م حوکمه‌ی

سه‌ره‌وه ووردینه‌وه که له‌ پرگه‌ی (٢)ی مادده‌ی (١٤)دا هاتوو له‌باره‌ی ئاگادارکردنه‌وه‌ی کری‌گرته‌ له‌ لایه‌ن خواهن مولکی نوی‌وه به‌هوی نوسه‌ری داده‌وه (کاتبی عه‌دله‌وه) ده‌باره‌ی گواسته‌وه‌ی مولکه‌که بۆی ، ده‌یه‌ن جوړه‌ شیوه‌ی یه‌که‌ یاسای به‌کردان وه‌ر بگرنوو به‌یه‌ ئه‌م ئاگادارکردنه‌وه‌یه وه‌کو مه‌رجیک له‌ مه‌رجه‌کانی به‌رزکردنه‌وه‌ی داوای چۆلکردن پیوست فی‌یه چونکه مه‌به‌ست له‌م ده‌قه‌دا ئاگادارکردنه‌وه‌ی کری‌گرته‌یه به‌ دانی کری‌یه‌که به‌ به‌کردنه‌ر واته‌ مولکداری نوی‌ هه‌ر له‌بەر ئه‌وه تو‌زی له‌ به‌کردنه‌ر ناکری به‌ ئاگادارکردنه‌وه‌ی کری‌گرته‌. به‌ گواسته‌وه‌ی نه‌گرنه‌ (عقار) به‌کردنه‌راوه‌که وه‌کو مه‌رجیک بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی داوای چۆلکردن .

سینه‌م : دروست کردنی نهومی تر له‌سەر یینا کۆنه‌که :

برگه‌ی (ی) له مادده‌ی (۱۷) «لێ» (ته‌گه‌ر خواوه‌ن مۆلک و یستی نهومی نوێ ب‌خاته‌ سەر یینا کۆنه‌که‌ی و چۆل‌کردنی به‌شیک یان هه‌مووی پێوست بوو به‌پێی پری پێوستی سروشتی ئێشه‌که‌) . به‌پێی ئەم ده‌قه یاسادانه‌ر مافی داوه‌ته‌ به‌کری‌ده‌ر داوای چۆل‌کردنی به‌شیک یان هه‌موو به‌کری‌ده‌ر که‌ بکات به‌ مه‌به‌ستی بنیاتانی نهومی نوێ له‌سەر یینا به‌ کۆنه‌که‌ . مه‌به‌ستی یاسادانه‌ر (المشرع) لهم رێنێدانه‌ بوو داوای چۆل‌کردن هاندانی خواوه‌ن مۆلکه‌کانه‌ که‌ با به‌خ به‌ زیاد‌کردنی نهومی یینا کانیان بده‌ن به‌ دروست کردنی نهومی نوێ له‌سەر یینا کۆنه‌کانیان به‌لام ئەم داوا به‌ ئی سنوور

نی به‌ لکه‌ به‌ ستره‌وه‌ته‌وه‌ به‌ پری ئێشه‌که‌ و پێوستی چۆل‌کردنی به‌شیک یان هه‌موو مۆلکه‌که‌ . وه‌ بوو ئەم مه‌به‌سته‌ پێوسته‌ به‌کری‌ده‌ر (۹۰) نه‌وه‌ت رۆژ پێش داوای چۆل‌کردنه‌که‌ ئاگاداری کری‌گرتنه‌که‌ی بکاته‌وه‌ و وینه‌ به‌کی ته‌سلیق‌کراوی نه‌خشه‌ی یینا که‌شی له‌گه‌ڵ بۆ بنیشت . جا ته‌گه‌ر هاتوو له‌و ماوه‌یه‌دا به‌ ئی عۆز ده‌ستی به‌ دروست‌کردنی یینا که‌ی نه‌کرد ته‌وا بوو

کری گرنه مه به بگه پته وه شونیی جارانی و به هه مان مه رجی پیشو تیاید
دابیشیت یان داوی پیژاردن له پری ته و زیانانه ی لئی که وتوونه له نه نجامی
چولکردنه که بکات . سه ره رای سزادانی به کردنه ر به پی ی پرگی (۳)
له ماده ی (۲۳) له یاسادا .

لقى سلهه م

پيوستى تهنگاوگر

يان په نابويه ر :-

پناهى پيوستى په نابويه ر :

پيوستى په نابويه ر (الضرورة الملحة) پناه به كې گشتى و زه وايي گشتى
نى به بل كومه سه له كې رېژه يى به به پى نى معياره كاني ده گپړى نو ده پيوستى وه
ده گپړى به گپړاني نه و بارو خوځه ي ده وړه ي داوه .
به لأم سه ره پاي نه مهش ده توانين پناهى بكه ين به وې كې
پيوستيه كې زور سه ره كې و نه وې پري ناچارى به يو به كار هېڅانې خانووه
به كړنلراوه كې . بويه ده يت پيوستى په نابويه ره كې له زېستى به كړنلر

به دهريٽ نهك ته نېا وه سېله بهك يټت بو هېنانه دى تامانجه كانى . بويه به
 به كړنده رڼي به داواى چولكردن بكات به ناوى پيوستې په نابويه رڼه
 خوى هم پيوستې بهى هېنابه كابه وه به هوې ريښه گاداني به نيشته جيوړو
 براى و خيزانه كې له خانووه به كړى گېراوه كه له گېلى دا به جوړتيا
 ته ننگيان پى هه لېجنيت به لكو ده يټ پيوستې به ناخوشى به به
 به كړى دهر دا به يټ نهك به ويستې خوى . وه هه روه ها دانانى پيوستې
 په نابويه به هو بهك له هو به كانى داواى چولكردنه وه به پېچه وانوه
 مه سه له به كې رېزه لى بهر به پى جوړى پرووداور زروغه كې ده گېرى . وا
 ته قدير كړدى پيوستې په نابويه ده كه ويته ته ستړى دادگه نهك راى خه
 چونكه هم له مه سه له ياسا لى به كانه نهك زانستى يان هونه رى به كان .

مدرجه كانى پيوستې په نابويه (شروط الضرورة الملحة) :

بـ ټـ يار دان له مهر چولكردن به پى پيوستې په نابويه روه ده يټ
 هم مدرجه نهى خوا روه هه بين :
 ١- پرووى پيوستې (الولى الضرورة) :

ياسای به کړندان له پرگه ی (ك) له مادده ی (۱۷) دا مرجی نهو ی
 كړدوه كه پټوستی به كه له دواى گړندانى رېكه وتنه كه سره ه لېدات : وه
 پټوستی بابه خېكى زوړى هه په بو ديار كړدنې جوړى په يوه ندى نيوان
 به كړى دهر و كړى گړنه له كانى جى به جى كړدنې رېكه وتنه كه . وه هر
 كاتيك هم پټوستی به سړى هه لدا نه وا وا ده خوازى چاويك به نه رك و

ماغه كانى (حقوق والتزامات) هر دوو لايه نه كانى رېكه وتنه كه دا
 بخشېدلى ته وه .

نهو ی شایه نى بامه جياوازی له نيوان مانى خاوه ن مولكېكى ته نياو
 هاويشك نى به بو هم مېه مېه بو به بو هاويشك هه به له مولكى بار
 (المشاع) داواى چول كړدنې بكات له كانى سره ه لدانى پټوستى په نابوهر
 به مېه مېه نېشته جى بوون تپايدا به هو ی پټوستى په نابوهر هر چه نده
 هاويشكه كانى تر له و مېه مېه لېده دا له گنگه لى نه بن .

۲- دهيت به كړى دواوه كه (الماجور) خانوو يټ :

پټوستى په نابوهر ته نيا خانوو به روى نېشته جى بوون ده گړنه وه ، وه
 مېه مېه شى له خانوو به روه نه و شونې به كه به پى نى سروشته كدى له كانى

بنياتانی یه وه بۆ مه بهستی نیشته جی یون ئاماده کرایت هه چهنده ته گهر
هانوو روژنک له روژانی بۆ مه بهستیکی تری بۆ له نیشته جی یون
به کارهتیا .

تهوهی شایهنی باسه یاسادانه هه ندیک خانوی له ته حکامه کانی ته
یاسابه پردۆته دهروه به پی ی پرگهی (۲) له مادهی (۱) دا بۆ ته گهر
خانوه که له مۆلکه به ده را نه بو تهوا پۆستی په نابۆ بهر نابگرته . وه
ههروه ها مهرجیکی نیش هه به تهویش تهوه به دهیت خانوه که له
سنووری لهو شاره ییت که به کری دهه تیایدا نیشته جی یهو تۆقهی تیا
گرنوه .

۳- به کار هینالی خانوه که له لایهن به کری دهروه :

فره پۆستی نیشته جی یون بناغه ی مافی داوای چۆلکردنه . ههروه ها
مه بهستی بال پۆه نه بۆ داوای چۆلکردنه که پۆستی که میه بۆ خانوه که .
بۆ به کری نهی دوکانی به داوای چۆلکردنی دوکانه که ی بکات بۆ
جووت کردنی له گه لهو خانوه ی به شیوه به کی ناره می لی
جیا کراوه تهوه چونکه چۆلکردن له بهر تهه هۆ به می تابه ته به خانوی

نېشته جیپوون له بهرینۍ به کړنده رېش له بهر زکړنده وهی داوای
چولکړدن نېشته چی بوونی بهی له خانووه کهی پاش نه وهی که هیچ
شونیکي تری نه ییت تاپدا بجهوتنه . وه نېشته جیپوون نه به ستر اوته وه به
به کړنده به نه نیا خوی به لکو گت تا که کانی خیزانه کهی ده گرتنه .

۴- ناییت به کړندهر یان ژنه کهی ۱۱ یان به کیک له مناله ساوا کانی خاتوی
تری له منوروی لمر شاره ی تاپدا نېشته چی به هه ییت که بهرانی تاپدا
بجهوتنه .

وه له سمر دادگه به داوای نار دنی سورهت قهیدی خیزانی به کړندهر له
دائره ی باری شایستانی (دائرة الاحوال المدنية) بکات وه دوا ی هاور دنی له
دائره ی تومار کړدن نه گوړنه وه (دائرة التسجيل العقاري) له باره ی بوونو

نه بوونی خانووبهره به ناوی به کړندهر یان ژنه کهی وه یان به کیک له مناله
ساوا کانی که له ناو سورهت قهیده که دا ناویان هاتووه بهر سیت . نه وهی
شابهی باسه نه گهر له دهی برگهی (ک) وورد بینه وه ده بینین مهرج نی به بو
داوای چولکړدن به کړندهر یان ژنه کهی ۱۱ یان به کیک له مناله ساوا کانی

هیچ خانویه کیان موئله قەن نه ییت پی لهو خانووهی دایای چۆلکردنی ده کهن . به لکرو ده قەکه پیوه ریکی بو له یهك جیا کردنه وهی تهو خانوانه ی که به کریته ر یان تاکه کانی خیرانی هه یانه داناو وه تهو پیوه رهش لیره دا (توانای نیشه جی بوونه) واته توانای هه وانه وه ، بویه هه موو خانوتک که به کریته ره هه به قی مهرج نی به بو تیا هه وانه وهی ده ست بدات .

توانای نیشه جی و نیش زوور شت ده گرتنه وه له وانه رووبه ری یینا که و ژماره ی ژووره کانی خانووه که و رووبه ری هه ر ژووریک له ژووره کان که ده ییت له گه ل ژماره ی تاکه کانی خیرانه که یدا بگونی . وه هه ر وه ها شوونی خانووه که بابه خیکی زووری هه به ده نی له گه ل پله و پایه ی کومه لابه نی و باری ته نروسقی به کریته ره بگونی . وه هه ر وه ها جووری یینا کردنه که وسالی دروست کردنی پۆلی خوی هه به .

حاله کالی پیوستی په نابۆهر :

لیره دا لهو حاله تانه ی پیوستی په نابۆهر که به شیوه به کی تایه نی

اتون ۱۱ هره وه ها راهینانه دادگه ییه کان (التطبيقات القضائية) بۆ
 ناله ته کانی تر به شیوه به کی گشتی ده تۆژنه وه . یاسادانهر چه ند حاله تیکی
 باری کراوی پیوستی په نابۆره ری له یاسای به کړیدان ژماره (۸۷) ی
 الی ۱۹۷۹ دا هیناوه تهموه وه بۆ تهموه ی روشنایی بڅینه سهر تهم حاله تانه و
 روښان بکه ی نه وه وای به پیوست ده زانم به شیوه به کی تۆزیک فراوان لیان
 وژمه وه دواي ته وانیش په نڅه بڅمه سهر حاله ته کانی تری پیوستی
 ، نابۆره که له ته نجامی راهینانی دادگه دا دینه کابه وه هره وکو له
 ځه ی (ک) له ماده ی (۱۷) دا ده ست نیشان کراوه .

به کم : حاله ته کانی پیوستی په نابۆره که له ده ی پرځه ی (ک) (۱ ، ۲ ،
 ۴ ، ۶) له ماده ی (۱۷) دا هاووه :

تهموه ی شایه نی باسه پرځه ی (ک) ۱۱ ماده ی ناوبراو ده ست نیشانی
 چوار حاله تی به شیوه به کی تاییه نی کردووه بۆ پیوستی په نابۆره وه تهم
 حاله تانه ش ته مانه ی خواره وه ن :-

۱- گواسته ووه ی خزمه ت له بهر به رژه ووه ندی گشتی :-
 ته گهره اتوو به کړیدر به کیک بوو له کړنکارانی دائره کانی ده ولت یان

که رتی سۆشالبستی (له سه ر یازان یان پۆلیس یان- فه رمان به ران وه یان کرێکاران) چ له ناوه وه یان ده ره وه ی وولات یت له به ر به رژه وه ندی گشتی بگواستنه وه بۆ ئه و شاره ی مۆلکه که ی تیا به ئی وه یان دوا ی به

خزمه ئی هینزاییت له به ر هه ر هۆیه ک ئه و ئه و که سه ده توانیت داوا ی چۆلکردنی به کرێدراوه که ی بکات به سوود وه رگرتن له پرگه ی (ک) له ماده ی ناو پراره داوا بۆ دادگه به رزکاته وه و داوا که ی له سه ر بنجینه ی بوونی پێوستنی په نابۆ به ر بنیات بێت .

ئه وه ی شایه ئی با سه لێره دا تییینی ئه وه ده که بن که گواسته وه ی کرێکار یان فه رمان به ر بۆ ئه و شاره ی که مۆلکه که ی تیا به ئی ئی سنوور نیه بۆ مه به ستی به رزکردنه وه ی داوا ی چۆلکردن به یه ئی پرگه ی ناو پراره به لکو به ستراوه ته وه به به رژه وه ندی گشتی به وه واته مه رجه گواسته وه ی خزمه ته که ی له به ر به رژه وه ندی گشتی بوو یت نه ک له سه ر داوا ی خۆی یان هۆیه کی ت ره وه . وه لێره شدا مه رچ ئی به خانووه که له سه ر ناوی که سه گوێزراوه که یت به لکو ئه گه ر له سه ر ناوی ژنه که بشی یت هه یج له مه سه له که ناگۆریت .

ئه وه ی شایه ئی با سه ئه م بنجینه یه مۆتله ق ئی به به لکو ئه گه ر هاترو

گواسته وهی به کرینده به سترابوره به بهرزه وهندی مناله که ی به هوی
 نهواوکردنی خورتلنی له دهره وهی نهو شاره ی خانووه که ی لی یه نی وه به
 نهواوکردنی خورتلنی له لایه ن مناله که ی و گه رانه وهی بو شاره که ی نهوا
 به کرینده بوی هه به سوود له م پرگه به وه رپگرت و له سهر بنچینه ی
 پیوستی په نابیره داوای چولکردنی خانووه به کریندراوه که ی بکات

هه رچه نده گواسته وهی خزمه ته که شی له سهر داوای خوی بووینت چونک
 منه وهی به کرینده به ته نیا لهو شاره دا ماقول نی بهو له گه ل ریازی
 د بهر وه ریدا ناگوینت .

۲- کوتابی هاتی خزمه ت :

دهق پرگه ی (ک-۱) له ماده ی (۱۷) دا کوتابی هاتی خزمه تی به
 حاله تیک له حاله ته کانی پیوستی په نابیره داناره جا نهو کوتابی هاتی
 خزمه ته له بهر ههر هویه ک ییت . نی گومان کوتابی هاتی خزمه ت زو
 حالت ده گرتیه وه له وانه خانه نشینی و ده رکردن و لیعترا و لیستاله . جا
 به پی یی نه م دهقه نهو به کرینده ره ی خزمه ته که ی کوتابی پی هاتوه بوی
 هه به داوای چولکردنی خانووه به کریندراوه که ی بکات هه رچه نده

له وشارهش دایت که خزمه ته که ی لی کوتای پی هاتوه .
 تهووی شایه پی باسه له سهره تادا له وانه به وایته خه بالی مهردم که
 رهنگ ییت به کړندهر خووی بو خووی ته م کوتای به خزمهت هېنانه ی
 بهیته دی به مه به سنی زال بوون به سهر کری گره داو زه فهر پی بردنی و
 به زکړدنه ووی داوای چولکړدن له بهر روشنای ته حکامه کانی پرگی
 ناو براو دژی له کاتیکدا له پشه وه ووتمان نایت ته م پتو سنی په نابویه ره له
 ده سترکدی به کړنده رییت به لکو ده ییت دوورییت له ویستی ته وو به زوری
 به سهریدا سه پایت .

به لام دواي وورد برونه ووهو قول بونه ووه مان له م مه سه له په ده یین
 شنه که به پیچه وانه ی ته م بوچوونه ی سهره ووه مانه چونکه مه سه له ی کوتای
 پنهانی خزمهت زور ترسالترو کاریگه رنره له مه سه له ی داوای چولکړدن
 له بهر ته ووی له نه بجای کوتای هاتی خزمهت زیانیکي زورتر له به کړندهر
 ده که وی به به راورد کردنی له گه له ته و سوده ی له داوای چولکړدنه که
 پی ی ده گگا بویه هه موو که سیک ته م مोजاره فایه ناکات خووی لی نادات

۳ - غه رانه ووی به کړی دهر له دهره ووی وولات سرائی ته زکړنی سریتدن
 یان مه شق پی کردنی :

ئەم دەقە ھەموو ھەرمانبەرێك و كرنكارێك لە دا بەرەكانی دەوڵەت و كەرنی
 سوشیالیستی و ھەروەھا سەرباز و پۆلیس دەگرتن و ھەرجیش بۆ
 سوود وەرگرتن لەم دەقە گەڕانەوێ بەكری دەره دواي تەواو بوونی
 خۆتێن بۆان مەشق پێ كردنی بۆ ئەو شارە ی که خانوو بەكری دراوێ که ی
 تیا بە واتە گەڕانەوێ بۆ ئەو شارە ی که خانوو که ی تیا بە یی چوێ کێر دێنە که ی
 پێ پەوا دەینی و پێوسی ی پەنا پێر دێنێ کاپەو.

٤- گەڕانەوێ بەكرێم بۆ شارە که ی دواي كۆتای پێ هاتی کارە
 ھەمان یان زانسی بە که ی :

دەق پرگە ی (٤-٣) لە ماددە ی (١٧) دا گەڕانەوێ بەكرێم دواي

تەواو كردنی ئەرك ھەمان یان زانسی بە که بە ھالە تێك لە ھالە تەكانی
 پێوسی پەنا پێر داناو . بەلام ھەرجی ئەو ی بۆ بەكرێم داناوێ که
 دەیت ھەرمانبەرێك ییت خزمە ئە که ی لێ ھەرەوێ وولات كرا ییت
 یان قوتای بە ئەو ھەرجی ھوكومەنی عێراق ییت یان زەمالە ی ھەیت
 جا چ ی ھێ خۆتێن یان مەشق پێ كردن ییت یان مۆلە ی خۆتێن دێنێ
 وە جۆری مۆلە ی خۆتێنە که گرینگ ئی بە چ ی لە زانكۆكانی عێراق یان
 ھەرە ی یان ییگانە ییت ، وە یان قوتای ییت و بەرە زامەندی ھوكومەت لە

دوره‌وی وولات بخزینت بی‌ته‌وی هیچ په‌یوه‌ندیه‌کی له‌م
 په‌یوه‌ندی‌بانه‌ی سه‌روه له‌گه‌ل ده‌ولت‌دا هه‌یت وه‌کو په‌یوه‌ندی به‌و
 زه‌ماله‌و موله‌نی خویندن وه‌هم حاله‌ته‌ش ته‌وجوره قوتاییانه ده‌گرته‌وه
 که له‌سه‌ر له‌رکی خویان ده‌خوینن .

گرینگ لیره‌دا گه‌رانه‌وی به‌کرته‌ره دوا‌ی ته‌واوکردنی کاره‌فرمانی
 یان زانسته‌که‌ی بو‌له‌و شاره‌ی که خانوه به‌کرته‌راوه‌که‌ی تیا به .

• - دهرچوونی به‌ره‌فانی (حکم) به‌چولکردن :

به‌په‌ی‌ی برگی / ک- ۴ له‌ماده‌ی (۱۷) ته‌گه‌ر به‌کری‌ده‌ر سه‌ریازبوو
 و له‌گادارکرا به‌وه‌به‌چولکردنی ته‌وخانوه یان شوقه حکومی به‌ی به‌فرمانی
 لایه‌نیک‌ی ریگادراو به‌ومافه تیا به‌نی یان چولکردنی ته‌وخانوه‌ی به‌سیفه‌تی

کریگرنه به‌په‌ی به‌ره‌فانی (حکم) به‌چولکردن که په‌لی ته‌واوی به‌ده‌ست
 هینایت (مکب درجه‌البنات) .

ته‌وی شایه‌نی باسه ته‌گه‌ر له‌م ده‌قه ووردینه‌وه ده‌بینین یاسادانه‌ر ته‌م
 باره‌ی له‌بارنیکدا که دادوه‌ر (حاکم) پریاری به‌بوون و نه‌بوونی پتو‌ستی

په نابږيهر ددها گواستوتهوه بو باريكي تر كه به ده قيكی راست و به ناشكراو
بهروونی ياسادانه . داني پنداناوو به باربك له باره كاني پيوسني
په نابږيهری دانلوه .

بويه كاتيك دادوهر پريار له سر چولكردن لهم باره ده دات تها
پرياره كهي ده خاته پال ده قيكی ياساي ناشكراو پروون كه حوكم به پروني
پيوسني په نابږيهر ددها (يقضي بتحقيق الضرورة الملجعة) له كاتيكدا كه
به كړنده سر بازيست و ناگدار كرايسته وه له لايه نيكی ريگاڼي دراو به
چولكردن تها شوقه حكومي پهي تيا به تي وه يان تها خانووه ي به سغه تي
كړيگرته تيا به تي به پني پرياري چولكردن كه پله ي نه وای به ده ست هيناوه .

دوهم : تها حاله تاهي پيوسني په نابږيهر كه دادگه پرياري له سر
ده دات :

تها گهر لهو پريارانه ووردينه وه كه بو جي به جيكردن پړگهي (ك)
له ماده ي (۱۷) دا ده ركراوه ده ينين دادگه له زور حاله تها پرياري له سر

پروني پيوسني په نابږيهر داوه ، وه به قول بوونه وه مان لهو پريارانه دا تيبي
تاهه ده كه ين كه حاله ته كاني پيوسني په نابږيهر يان په پوهندي به كه سي

به كړندهر (الشخص الموجب) يان به حاله نې نه گوږيزه خراوه كار له لاپه ن
به كړندهر وه ده گرښته وه .

وا نه خواره وه نه پي توانا به كورنۍ له سر هدر حاله نيك له ماته
ده دوتن :-

۱- ژن هېنان يان شوو كړدن (الزواج) :

ژن هېنان يان شوو كړدن دواي گرځيداني رڼكه وتني به كړي دان به
پيوسني په نا بڼه ر داده نرښت و داواي چولكړدن به به كړي دهر
ر واده پيښت به مەرچك نه خوي و نه هاوسه ره كهي هي تريان بو نشته جي
برون نه يټ .

به لام نه مه ش نه وه ناگه به نې كه به ته نيا به گرځيداني رڼكه وتني ژن هېنان
يان شوو كړدن پيوسني په نابڼه ر يټه كايه وه چونكه شوو كړدنۍ به كړي دهر
دواي رڼكه وتني به كړيدانو دايشتني له گه ل كه س و كاري پياوه كهي به
ته نياي به پيوسني ي نابڼه ر داناندر يټ بو مه به سني داواي چولكړدن
وه هه روه ها ژن هېنان يان شوو كړدن وه كو پيوسني به كي په نابڼه ر مەرچ فريه
به كه م جار يټ به لكو به كړي دهر ده تواني داواي
چولكړدنۍ خانووه كهي بكات وه كو پيوسني به كي په نابڼه ر به هوي هېناني

ژنی

۲ - ته لاق دواي پرووداني ته لاق ژني ته لاق دراو ناتواني له خانوي ژنو
ميردايي.

بمينته وه بويه ناچار دهيت به جي ي بيلی جا نه گهر خانوي به کړي راوي
هه بر نهوا ده توانيت داواکي بخانه چال پرووداوي ته لاقه که و وه کو
پيوسني به کي په نا بويه راواي چولکړدن خانوه به کړي دراوه که ي بو
دادگه به رزبکاته وه . هه روها پياوي نه لاق که و تووش نه گهر هاتو
خانوه که هي ژنه که ي بوو خانوي خوښي به کړي داييت نهوا هه له بهر
همان هوې سهر وه ده توانيت داواي چولکړدن بو دادگه به رز بکاته وه
چونکه ناچار دهيت خانوي ژنه که ي وازليييت وه ماقولش ني به
دريه ده ريت و هه ر پوزه ي له ثوبلک دابه زيت که مه حاله ژيان له و جوړه
شوتنا دا بو ماوه به کي دريژ بجه سييت وه هه روها زه حه نه له گهل
مناله کاني له ثوبل به به ک بگن . سهره راي نه مانه ش پيوسنيه کاني ژاني
چه سپاو له خانو زياتره نه وه ک له ثوبل .

۳- مردن :

مردني به کړي دهر دواي گریداني ريکه وتني به کړيدان و دانيشني
ژنه که ي له گهل مناله کاني له ژورريک له خانوي که س وکاري ميړده که ي وه

نه توانی مناهوهی مناله کان له ژور ټک دا له بهر گه وره یوونیان به پوښی .
 په نابوهر داده نریت و مافی داوای چولکردنی خانووی پاش ماوهی میردی
 بکات له کاتیکدا که نه خوئی (واته ژنه که) یوه نه مناله کانی هیچ خانوی تریان
 نه ییت . له بهر نه وهی دواى مردنی میرد له زوریه ی حاله نه کاندای خیران
 ناچار ده ییت دانیشتی بگوازیته وه بو شوینیکی تر له مهوتنه ی په سنی له
 نرک خرم و که سو کاریدا .
 ۴- نه خوئی :

له وانه به به کری دهر دوو چاری نه خوئی به کی کوشنده ییت و مناهوهی
 له و خانووهی تپا بهی له گه ل باری تهنروستی نه گونجیت و واپوښت
 بکات بگوزریته وه بو خانووه به کریندراوه که ی هه تا نیی نه خوئی به کی
 زیاده نه کات ، هه روه کو نه گهر هاتوو به کریندهر له نهومی سی به می
 عماره به کی نیشته جی ییت ، وه چوونه نهومی سینم پرینی (۴۱) پابه
 ده خوازی جا نه گهر هاتوو نه و به کریندره نه خوئی ټلپای مه فاسیل موزنی
 هدیته و نه توانی بچینه نهومی سینم نه و دادگه پریار له سهر چولکردنی
 خانووه به کریندراوه که ی بو دهر ده کات .

وه هه روه ها بو به کری دهر هه به داوای چولکردنی به کریندراوه که ی
 بکات نه گهر له مالی باوکی نرک ییت چونکه له سهر په رشقی کردنی
 مناله کانی دلنپای ده کات له کاتیکدا که دابکیان له بهر دوو چار یوونی به

نمخوش شیرینجه (سرطان) توانای مهربه رشتی کردن بانی نه ماییت .

● - دہائی گویان ہمسر ہاری عیالی بہ کرتہہ :

لهو گوبدانه زودانهی که له ژلفی خیراندا ږور له ده ن منال بوونه وده ممش به دموړی خوی ده پته خوی زیادبوړنی ژماره ی تاکه کانی خیرانو تنگی یان پی مه لید چیت له کاتیکنا پش منال بیون خانووه که یان بهی حورانوهی ده کردن ، پی گومان ږوودانی هم گوبدانه له ژماره ی تاکه کانی خیراندا پیوستی ملک دیتنه کایموه ووا له به کړن دمر ده کات په نا پیاته بر به زکردنوهی دلوای چولکردنی خانووه به کړنلرلوه که ، که بهی حورانوهی خویو خیرانه کی ده کات .

۶- پالپ گرنی (حلق) لاف بہ گری دھر نہ مہسکل ہستی :

لموانه به دو پوره کی و تا کوکی له تیوان دانېشتوی نلو خانوټک
پوړولانو به کیکی یان تاپار بکات که خانووه که بهی بیټی یان پو
ممسکه ټکی تر بگوتی نهوه جا هگر هاتو هر که به خانووی

به کړی درلوی هدیت هوا باشتر هویه بگوزننه نای .
 له نهجای سهره لمانی گم وگرفت له مابه یی ژنر که سو کاری
 پلوه کی له وانه په ژبه که سهکه نه کی جی بیلتیو بجهنوه لای خزمه
 که سو کاری تیره دا پلوه که (به کړنم) مای هوی هیه داوی
 چولکردن خانوه به کړنلوه کی بکات بو هوی خانوی شهرمی بو
 ژبه کی تاماده بکات .

۷- ناچار یوونی به کړنم به گواستوه بو نو شاره کی که خانوه
 به کړنلوه کی تپه :

زور هوهن وا له به کړی دهر ده کن که بگوزننه بو نو شاره کی که
 خانوه به کړنلوه کی تپه یی هوی نیازی خراب ییتو ییوی له
 په نای هوه دا جی به کړنم له بکات . بو نمونه جاری واده به ناچار
 هدیت بگوزننه له شاریکوه بو شاریکی تر به هوی هوی منله کانی له
 قوتا بکی دباری کړلوی غوښتن دانو لهو شاره دا نی به که لی
 نیسته جی نه . جا تیره دا مای هوی هیه داوی چولکردن بو دادگه
 به وریکانه وه گهر خانوی به کړی درلوی لهو شاره دا هیه .

۸- دست نه دانی نه گوزموره که (هزار) نه لایلی نه نلروسقو
کرچه لایلی بهوه :

ماق مرۆله له خانوێك دانیستی که شایه نی ئاسنی خوی و پلهی
کۆمه لایهتی و روشنبیری یت . جا نه گهر هاتوو مرۆبک ناچار بوو به
دانیشتن له ناو خانوێك دا له بهر زوێکی دیاری کراو به لام هوای ماوه بهك
وای لیهات دانیشتی له ناو نهو خانوه دا له بهر گۆرانی پلهی کۆمه لایهتی و
روشنبیری نه گونجا . بۆی هه به داوای چۆلکردنی خانوه به کرتلراوه که ی
بکات .

لقى چواره م

چولکردنی نهو عانوانه‌ی که دهولت بان کهسه دستکرده‌کان به‌کریان
ده‌گرن

نهو‌ی شایه‌نی باسه یاسای به‌کرن‌دانی ژماره (۸۷) ی سالی (۱۹۷۹) له
برگه‌ی (۱۸) دا ، داوای چولکردنی نهو نه‌گورزه‌وانه‌ی که دهولت بان
کهسه دستکرده‌کان (الاشخاص المعنوية) به‌کری ده‌یانگرن قه‌ده‌غه
کردووه نه‌نیا له حاله‌تی یتوستی په‌ناټوبه‌ر نه‌یئت هه‌روه‌کو له برگه‌ی (ک)
له مادده‌ی (۱۷) دا هاتووه .

« ووشه‌ی کوتایی »

له کوتایی دا ، دوا‌ی خسته رووی مافی به‌کرتن‌دهر بۆ داوا‌ی چۆل‌کردنی به‌کرتن‌دراوه‌که‌ی له یاسای به‌کرتن‌دانی نه‌گرتنه‌وه ژماره (۸۷) ی سالی ۱۹۷۹ بۆمان روون بۆوه که چهند باب‌ه‌خ به‌و مافه‌ دراوه به دانانی به مه‌یزه‌به‌ک که یاسا به به‌کرتن‌دهری به‌خشیه له روو به رووبونیدا له‌گه‌ل کرتن‌گرتنه له‌کافی هه‌له‌ستانی به‌ ته‌رکی سه‌ر شانی وه‌یان بۆ گه‌یرانه‌وه‌ی به‌کری دراوه‌که‌ی له‌ حاله‌ته‌کانی پرسی به‌نا‌بۆیه‌ر . وه‌لێره‌دا مه‌به‌ستی منیش له هه‌لبژاردنی ئهم باب‌ه‌ته خسته‌روو لیکۆلێته‌وه‌و شیک‌کردنه‌وه‌ی مافی به‌کرتن‌دهر بوو بۆ داوا‌ی چۆل‌کردن وه‌هه‌روه‌ها بۆ دلب‌یا‌کردنی چینی کرتن‌گرتنه له‌ حاله‌ته‌کانی تردا که به‌کری‌ده‌ر ناتوانی روو به‌ رووی یته‌وه‌و جی‌ی پی له‌ق بکات .

سەرچاوه‌کان :

- ۱- قانون اصلاح النظام القانوني رقم ۳۵ لسنة ۱۹۷۷
- ۲- عقد الاميلر - الدكتور عبد الرزاق السنهوري
- ۳- قانون اميلر العقار رقم ۸۷ لسنة ۱۹۷۹
- ۴- تكريم الضحية والقتله - وزارة العدل - ۱۹۸۳
- ۵- شرح قانون اميلر العقار - المحامي سعد خليل الراشي

- ٦- الفهرسة للجنة السكن - الدكتور عصمت عبد المجيد بكر
- ٧- مصادر الالتزام - مطبعة الثاني - ١٩٥٧ - فريد فيان
- ٨- مجلة القضاء العدد / ٣ ، ٣ ، لسنة ١٩٧٩ بقلم منظر لمهي حسن
- ٩- قانون مدني رقم ٤٠ لسنة ١٩٥١
- ١٠- مجلة الاحكام العدلية عدد / ٢ لسنة ١٩٧٧ و ٤ لسنة ١٩٧٨ و ٣ لسنة ١٩٧٩ و ١ ، ٢ ، ٣ ، ٤ ، ٥ ، ٦ ، ٧ ، ٨ ، ٩ ، ١٠ ، ١١ ، ١٢ ، ١٣ ، ١٤ ، ١٥ ، ١٦ ، ١٧ ، ١٨ ، ١٩ ، ٢٠ ، ٢١ ، ٢٢ ، ٢٣ ، ٢٤ ، ٢٥ ، ٢٦ ، ٢٧ ، ٢٨ ، ٢٩ ، ٣٠ ، ٣١ ، ٣٢ ، ٣٣ ، ٣٤ ، ٣٥ ، ٣٦ ، ٣٧ ، ٣٨ ، ٣٩ ، ٤٠ ، ٤١ ، ٤٢ ، ٤٣ ، ٤٤ ، ٤٥ ، ٤٦ ، ٤٧ ، ٤٨ ، ٤٩ ، ٥٠ ، ٥١ ، ٥٢ ، ٥٣ ، ٥٤ ، ٥٥ ، ٥٦ ، ٥٧ ، ٥٨ ، ٥٩ ، ٦٠ ، ٦١ ، ٦٢ ، ٦٣ ، ٦٤ ، ٦٥ ، ٦٦ ، ٦٧ ، ٦٨ ، ٦٩ ، ٧٠ ، ٧١ ، ٧٢ ، ٧٣ ، ٧٤ ، ٧٥ ، ٧٦ ، ٧٧ ، ٧٨ ، ٧٩ ، ٨٠ ، ٨١ ، ٨٢ ، ٨٣ ، ٨٤ ، ٨٥ ، ٨٦ ، ٨٧ ، ٨٨ ، ٨٩ ، ٩٠ ، ٩١ ، ٩٢ ، ٩٣ ، ٩٤ ، ٩٥ ، ٩٦ ، ٩٧ ، ٩٨ ، ٩٩ ، ١٠٠ ، ١٠١ ، ١٠٢ ، ١٠٣ ، ١٠٤ ، ١٠٥ ، ١٠٦ ، ١٠٧ ، ١٠٨ ، ١٠٩ ، ١١٠ ، ١١١ ، ١١٢ ، ١١٣ ، ١١٤ ، ١١٥ ، ١١٦ ، ١١٧ ، ١١٨ ، ١١٩ ، ١٢٠ ، ١٢١ ، ١٢٢ ، ١٢٣ ، ١٢٤ ، ١٢٥ ، ١٢٦ ، ١٢٧ ، ١٢٨ ، ١٢٩ ، ١٣٠ ، ١٣١ ، ١٣٢ ، ١٣٣ ، ١٣٤ ، ١٣٥ ، ١٣٦ ، ١٣٧ ، ١٣٨ ، ١٣٩ ، ١٤٠ ، ١٤١ ، ١٤٢ ، ١٤٣ ، ١٤٤ ، ١٤٥ ، ١٤٦ ، ١٤٧ ، ١٤٨ ، ١٤٩ ، ١٥٠ ، ١٥١ ، ١٥٢ ، ١٥٣ ، ١٥٤ ، ١٥٥ ، ١٥٦ ، ١٥٧ ، ١٥٨ ، ١٥٩ ، ١٦٠ ، ١٦١ ، ١٦٢ ، ١٦٣ ، ١٦٤ ، ١٦٥ ، ١٦٦ ، ١٦٧ ، ١٦٨ ، ١٦٩ ، ١٧٠ ، ١٧١ ، ١٧٢ ، ١٧٣ ، ١٧٤ ، ١٧٥ ، ١٧٦ ، ١٧٧ ، ١٧٨ ، ١٧٩ ، ١٨٠ ، ١٨١ ، ١٨٢ ، ١٨٣ ، ١٨٤ ، ١٨٥ ، ١٨٦ ، ١٨٧ ، ١٨٨ ، ١٨٩ ، ١٩٠ ، ١٩١ ، ١٩٢ ، ١٩٣ ، ١٩٤ ، ١٩٥ ، ١٩٦ ، ١٩٧ ، ١٩٨ ، ١٩٩ ، ٢٠٠ ، ٢٠١ ، ٢٠٢ ، ٢٠٣ ، ٢٠٤ ، ٢٠٥ ، ٢٠٦ ، ٢٠٧ ، ٢٠٨ ، ٢٠٩ ، ٢١٠ ، ٢١١ ، ٢١٢ ، ٢١٣ ، ٢١٤ ، ٢١٥ ، ٢١٦ ، ٢١٧ ، ٢١٨ ، ٢١٩ ، ٢٢٠ ، ٢٢١ ، ٢٢٢ ، ٢٢٣ ، ٢٢٤ ، ٢٢٥ ، ٢٢٦ ، ٢٢٧ ، ٢٢٨ ، ٢٢٩ ، ٢٣٠ ، ٢٣١ ، ٢٣٢ ، ٢٣٣ ، ٢٣٤ ، ٢٣٥ ، ٢٣٦ ، ٢٣٧ ، ٢٣٨ ، ٢٣٩ ، ٢٤٠ ، ٢٤١ ، ٢٤٢ ، ٢٤٣ ، ٢٤٤ ، ٢٤٥ ، ٢٤٦ ، ٢٤٧ ، ٢٤٨ ، ٢٤٩ ، ٢٥٠ ، ٢٥١ ، ٢٥٢ ، ٢٥٣ ، ٢٥٤ ، ٢٥٥ ، ٢٥٦ ، ٢٥٧ ، ٢٥٨ ، ٢٥٩ ، ٢٦٠ ، ٢٦١ ، ٢٦٢ ، ٢٦٣ ، ٢٦٤ ، ٢٦٥ ، ٢٦٦ ، ٢٦٧ ، ٢٦٨ ، ٢٦٩ ، ٢٧٠ ، ٢٧١ ، ٢٧٢ ، ٢٧٣ ، ٢٧٤ ، ٢٧٥ ، ٢٧٦ ، ٢٧٧ ، ٢٧٨ ، ٢٧٩ ، ٢٨٠ ، ٢٨١ ، ٢٨٢ ، ٢٨٣ ، ٢٨٤ ، ٢٨٥ ، ٢٨٦ ، ٢٨٧ ، ٢٨٨ ، ٢٨٩ ، ٢٩٠ ، ٢٩١ ، ٢٩٢ ، ٢٩٣ ، ٢٩٤ ، ٢٩٥ ، ٢٩٦ ، ٢٩٧ ، ٢٩٨ ، ٢٩٩ ، ٣٠٠ ، ٣٠١ ، ٣٠٢ ، ٣٠٣ ، ٣٠٤ ، ٣٠٥ ، ٣٠٦ ، ٣٠٧ ، ٣٠٨ ، ٣٠٩ ، ٣١٠ ، ٣١١ ، ٣١٢ ، ٣١٣ ، ٣١٤ ، ٣١٥ ، ٣١٦ ، ٣١٧ ، ٣١٨ ، ٣١٩ ، ٣٢٠ ، ٣٢١ ، ٣٢٢ ، ٣٢٣ ، ٣٢٤ ، ٣٢٥ ، ٣٢٦ ، ٣٢٧ ، ٣٢٨ ، ٣٢٩ ، ٣٣٠ ، ٣٣١ ، ٣٣٢ ، ٣٣٣ ، ٣٣٤ ، ٣٣٥ ، ٣٣٦ ، ٣٣٧ ، ٣٣٨ ، ٣٣٩ ، ٣٤٠ ، ٣٤١ ، ٣٤٢ ، ٣٤٣ ، ٣٤٤ ، ٣٤٥ ، ٣٤٦ ، ٣٤٧ ، ٣٤٨ ، ٣٤٩ ، ٣٥٠ ، ٣٥١ ، ٣٥٢ ، ٣٥٣ ، ٣٥٤ ، ٣٥٥ ، ٣٥٦ ، ٣٥٧ ، ٣٥٨ ، ٣٥٩ ، ٣٦٠ ، ٣٦١ ، ٣٦٢ ، ٣٦٣ ، ٣٦٤ ، ٣٦٥ ، ٣٦٦ ، ٣٦٧ ، ٣٦٨ ، ٣٦٩ ، ٣٧٠ ، ٣٧١ ، ٣٧٢ ، ٣٧٣ ، ٣٧٤ ، ٣٧٥ ، ٣٧٦ ، ٣٧٧ ، ٣٧٨ ، ٣٧٩ ، ٣٨٠ ، ٣٨١ ، ٣٨٢ ، ٣٨٣ ، ٣٨٤ ، ٣٨٥ ، ٣٨٦ ، ٣٨٧ ، ٣٨٨ ، ٣٨٩ ، ٣٩٠ ، ٣٩١ ، ٣٩٢ ، ٣٩٣ ، ٣٩٤ ، ٣٩٥ ، ٣٩٦ ، ٣٩٧ ، ٣٩٨ ، ٣٩٩ ، ٤٠٠ ، ٤٠١ ، ٤٠٢ ، ٤٠٣ ، ٤٠٤ ، ٤٠٥ ، ٤٠٦ ، ٤٠٧ ، ٤٠٨ ، ٤٠٩ ، ٤١٠ ، ٤١١ ، ٤١٢ ، ٤١٣ ، ٤١٤ ، ٤١٥ ، ٤١٦ ، ٤١٧ ، ٤١٨ ، ٤١٩ ، ٤٢٠ ، ٤٢١ ، ٤٢٢ ، ٤٢٣ ، ٤٢٤ ، ٤٢٥ ، ٤٢٦ ، ٤٢٧ ، ٤٢٨ ، ٤٢٩ ، ٤٣٠ ، ٤٣١ ، ٤٣٢ ، ٤٣٣ ، ٤٣٤ ، ٤٣٥ ، ٤٣٦ ، ٤٣٧ ، ٤٣٨ ، ٤٣٩ ، ٤٤٠ ، ٤٤١ ، ٤٤٢ ، ٤٤٣ ، ٤٤٤ ، ٤٤٥ ، ٤٤٦ ، ٤٤٧ ، ٤٤٨ ، ٤٤٩ ، ٤٥٠ ، ٤٥١ ، ٤٥٢ ، ٤٥٣ ، ٤٥٤ ، ٤٥٥ ، ٤٥٦ ، ٤٥٧ ، ٤٥٨ ، ٤٥٩ ، ٤٦٠ ، ٤٦١ ، ٤٦٢ ، ٤٦٣ ، ٤٦٤ ، ٤٦٥ ، ٤٦٦ ، ٤٦٧ ، ٤٦٨ ، ٤٦٩ ، ٤٧٠ ، ٤٧١ ، ٤٧٢ ، ٤٧٣ ، ٤٧٤ ، ٤٧٥ ، ٤٧٦ ، ٤٧٧ ، ٤٧٨ ، ٤٧٩ ، ٤٨٠ ، ٤٨١ ، ٤٨٢ ، ٤٨٣ ، ٤٨٤ ، ٤٨٥ ، ٤٨٦ ، ٤٨٧ ، ٤٨٨ ، ٤٨٩ ، ٤٩٠ ، ٤٩١ ، ٤٩٢ ، ٤٩٣ ، ٤٩٤ ، ٤٩٥ ، ٤٩٦ ، ٤٩٧ ، ٤٩٨ ، ٤٩٩ ، ٥٠٠ ، ٥٠١ ، ٥٠٢ ، ٥٠٣ ، ٥٠٤ ، ٥٠٥ ، ٥٠٦ ، ٥٠٧ ، ٥٠٨ ، ٥٠٩ ، ٥١٠ ، ٥١١ ، ٥١٢ ، ٥١٣ ، ٥١٤ ، ٥١٥ ، ٥١٦ ، ٥

سەپاس بو

● کارگېرانى چا پىخانه ى زانكوي صلاح الدين بو
دلسوزى يان بو ووشه ى كوردې ى .

● راي به پىزىم كال عبدالباست فە رهاڧى
خوش نوس كه له پىروي خوش نوسى يە و
ئەم كىتەبى دە ولە مە نى كىرد .

● كال كارزان خاوەنى نووسىنگە ى ناز بو
چاپە مەنى و فوئوقوي بو هەستى يارمەتى ى
دلسوزانە ى

بەزھەم مەبلا وکراوہ کانی نووسەر:

۱- شەش کورتە چیرۆکی کوردی - ۱۹۷۶ - بەھاوبەشی

لەگەڵ چیرۆک نووس ساپیر پەشید .

۲- وون بوون - ۱۹۸۴ . چیرۆک .

۳- دەرگا - ۱۹۹۰ . چیرۆک .

۴- لیکدانەوہ یاسای بەکریدان ژمارە ۸۷ ی ساڵی ۱۹۷۹

ئەو بەرھەمانە پی ئامادەن بوچاپ :

۱- پۆمانی سەعیدزەبوکی لای خۆمان .

۲- پۆمانی ئا .

۳- بکری پەشیمانی نەکری پەشیمانی .

نوسد رله جندوزنیکر ول :

● له سالی ۱۹۵۶ له شاري هه ولېر له گوندي ناموکان له دایک

بووه .

● له سالی ۱۹۸۸ - ۱۹۸۹ کوليجي یاسای له زانکوی

صلاح الدین ته واوکردووه .

● له سه ره تاي سالی ۱۹۹۰ له فهران خانه نشین بووه و

نیستاش به پیشه ی پارینو ری له شاري هه ولېر خه ریکه

● سه رباري ته ده ب خویای هونه ری شیوه کاره و تانیستا

می پیشانگا ی تایه تی کردوته وه و به شداري

زوربه ی پیشانگا هونه ری به کافی ولایتی کردووه .



The Lawyer Kamal Saadi

IMOBILE RENTING LAW NO: 87; 1979 EXPLANATION

رقم الابداع في دار الكتب الوثائق ببغداد «٤١٧» لسنة ١٩٩١

مطبعة دار الحكمة للطباعة والنشر / اربيل